Oznámenie Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

Podmienky prijatia uchádzačov na PBF v Prešove na šk. rok 1970–1971. Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove prijme v školskom roku 1970–1971 poslucháčov za týchto podmienok:

A. Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF môžu byť prijatí uchádzači, ktorí dovŕšili 17 rok svojho života a ktorí nemali možnosť ukončiť stredné vzdelanie. Vlastnoručne napísanú žiadosť o prijatie treba podať na adresu Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove, ul. Sládkovičova č. 23 spolu s týmito dokladmi:

1. **Doklad o krste a myropomazaní,**
2. **Posledné školské vysvedčenie,**
3. **Lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave,**
4. **Životopis v dvoch vyhotoveniach,**
5. **Odporúčanie miestneho správcu farnosti** (otca duchovného).

B. Do 1. ročníka Pravoslávnej bohosloveckej fakulty môžu byť prijatí uchádzači s úplným stredným vzdelaním, ukončeným maturitou. K žiadosti treba priložiť tie isté doklady, ako hore.

Upozorňujeme, že žiadosti spolu s uvedenými dokladmi **treba podať na Dekanát PBF v Prešove do konca júna 1970.**

Podrobné informácie je možné získať u miestneho duchovného, správcu farnosti.

Dekanát PBF

Budúce číslo vyjde 10. júna 1970.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 230-81. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať. PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 — Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XVI. — Orgán pravoslávnej cirkvi — Číslo 5/1970

Detská príloha nášho Odkazu

Drahé deti,

O mnohých veciach sme si na našej stránke už popísali, veľa listov od Vás ma už potešilo. Dnes by som vám chcela niečo napísať o deťoch, dnes už dospelých, i starnúcich ľuďoch, ktorým osud dovolil zažiť nádherné dni oslobodenia našej vlasti. Dnes je tomu 25 rokov, teda štvrťstoročie... Je to dávno, ale ešte stále cítim pach benzínu a vôňu orgovánu, vidím slzy radosti na tvárach ľudí, všetkých ľudí, lebo vtedy sa naozaj každý radoval. Žije veľa takých ľudí, ktorým by to bolo treba pripomenúť, lebo akosi pozabudli, že už nemuseli chodiť po tejto zemi, keby neboli prišli ustatí dlhou vojnou, zaprášení, zašpinení, ale s veselou pesničkou, keby neboli prišli naši bratia z Východu — sovietski vojaci. Bolo to veľkolepé oslobodenie vlasti, pre mňa to však vtedy znamenalo, že znovu budem môcť povedať, že som pravoslávna. Totiž po tom, čo vladyka — mučeník Gorazd ponúkol úkryt protifašistickým bojovníkom, ktorí márne klopali na dvere nejedného katolíckeho chrámu, sám položil život a našu cirkev zakázali. V škole sa ma vtedy pýtali, že keď je tak a nemám žiadne náboženstvo, nech sa páči, pán farár ma bude učiť. Háčik bol v tom, že ja som bola pravoslávna a on katolík. Po udalosti s vladykom Gorazdom sa mi nevidel dosť milosrdný. Oslobodenie teda oslobodilo i mňa a začala som opäť chodiť na hodiny pravoslávneho náboženstva. Lenže už ma neučil o. Václav Čikl, tiež bol popravený, a veľa iných. Tu je teda odpoveď všetkým, ktorí sa jedovate pýtajú: čo nám dalo oslobodenie? V š e t k o, každému to, čo mu patrilo, na čo čakal, alebo čo si zaslúžil. Bez korbáča fašistu, ktorého navždy vyhnali, je vám, deťom, radosť žiť. Pravda, môžem vám závidieť, že ste to nezažili, že ste malé, ale aj vy môžete závidieť mne: totiž vidieť utekať fašistov s nohami na pleciach, vidieť, ako sa náhlia za naše hranice po všetkom tom, čo nám zlého urobili, to je neopakovateľný zážitok na celý život. A tak som si zasa zaspomínala na ten čas, kedy rozvoniaval orgován a benzín, keď sa vracali alebo nevracali ľudia z koncentrákov, keď sa na tankoch vozili decká len tak, pre zábavu, keď podvečer mámivo znela mäkká ruská melódia a keď človek vedel, že sa ráno zobudí do slobodného dňa.

Písala mi Elenka Malinová o tom, ako bola v Zemplínskom Hradišti po dlhom čase v cerkvi, ktorú teraz máme v spoluužívaní s bratmi uniatmi. Toho dňa bol po službe pokrstený a do cirkvi pravoslávnej prijatý malý Ľubomír, vo februári najmladší pravoslávny občan Zemplínskeho Hradišťa, ak sa odvtedy nenarodil druhý. Do života malému Ľubomírkovi prajeme všetko dobré, nech ho Pán Boh žehná. Záverom listu Helenka a Ondrík vás, deti, pozdravujú. Nech už je ako chce, ale asi sa mi to dnes nezmestí všetko na tú našu jednu stranu, teda pokračovanie nabudúce.

Vaša teta Helena

Stĺpy pravoslávia

POMER RÍMSKYCH PÁPEŽOV K SV. CYRILOVI A METODOVI VO SVETLE DEJÍN

Tohto roku uplynulo 1101 rokov od smrti sv. Cyrila. Pri tejto príležitosti sa veľa popísalo o ich činnosti. Niektoré časopisy dokonca vyzdvihovali činnosť sv. Metoda ako pápežského legáta. Pozrime sa teda na vec bližšie a skúmajme, ako sa javí pomer pápežov k činnosti sv. bratov vo svetle histórie.

Na pomoc si zoberieme významné dielo Vydavateľstva Slovenskej akadémie vied „D e j i n y S l o v e n s k a". O činnosti sv. bratov na Veľkej Morave je tam uvedené toto: Rastislav „roku 861 vyslal posolstvo k pápežovi Mikulášovi I. so žiadosťou o vyslanie biskupa a misionárov znalých slovanského jazyka. Pápežská kúria však v tomto čase sústreďovala svoju pozornosť na Bulharskú ríšu a jej cára Borisa. Bulharsko sa totiž rozprestieralo na území bývalej rímskej politickej a cirkevnej provincie Illyrika, a preto proti záujmom carihradského patriarchu robil si naň energický pápež Mikuláš mocenský nárok. Z týchto príčin posolstvo moravského Rastislava nenašlo v Ríme patričné porozumenie. Preto v r. 861—862 rozhodol sa Rastislav obrátiť o pomoc priamo do Carihradu. Veľkomoravski vyslanci na audencii u byzantského cisára Michala III. popri politických dohodách dosiahli aj podporu v otázke misionárov. Voľba zo strany byzantského dvora padla na dvoch vzdelaných mníchov, synov vysokého

cisárskeho úradníka zo Solúna, bratov Metoda a Konštantína, ktorý neskôr prijal meno Cyril" (str. 92–93).

Pretože na Veľkej Morave, ako sa píše v Živote Konštantína, už pred byzantskou misiou pôsobili misionári „z Vlach i z Grécka i Nemiec", nebola prítomnosť Konštantína, Metoda a ich žiakov nijakou zvláštnosťou, vari až na to, že ich vyslal byzantský dvor. Od príchodu na Moravu Konštantín a Metod intenzívne pracovali na prekladoch liturgických kníh a vyvíjali horlivú misijnú činnosť. Ich činnosť čoskoro začala prinášať ovocie a vzbudzovala nenávisť a závisť bavorských biskupov. Keď týchto r. 865 navštívil pápežský legát Arzenius, nesprávne ho informovali i o činnosti oboch bratov. Vážnou prekážkou misijnej činnosti Konštantína a Metoda bola ich nízka cirkevná hodnosť. Bratia nemali totiž právo „vysväcovať" svojich žiakov na kňazov.

Vybrali sa preto obaja začiatkom r. 867 pravdepodobne do Carihradu, aby tu získali vyššie hodnosti. V ich sprievode boli aj žiaci, ktorí sa chceli stať kňazmi. Cestou sa zastavili u kniežaťa, ktorého si Konštantín získal svojou učenosťou a prekladmi bohoslužobných kníh do staroslovienčiny. Pred odchodom obaja bratia vymohli od Rastislava i od Koceľa viac ako sto „otrokov" na slobodu. Cesta Konštantína a Metoda a jej ciele dokazujú, že vazalský vzťah Rastislava a dokonca aj Koceľa k Ľudovítovi Nemcovi, zamestnanému rozbrojmi v Západofranskej ríši a v Taliansku, bol opäť uvoľnený. V tejto dobe politický vplyv Veľkej Moravy zasahoval aj do Koceľovho zadunajského kniežatstva. Prejavom týchto vzťahov bolo, že v Koceľovom kniežatstve sa k moravskému sprievodu Konštantína a Metoda pripojilo 50 žiakov. Tento obrat v Koceľovom vzťahu k Východofranskej ríši vyvolal veľké pobúrenie najmä v kruhoch bavorskej cirkevnej hierarchie, ktorej hlavný predstaviteľ, salzburský arcibiskup, obžaloval Konštantína u pápeža Mikuláša I. z „herézy".

Početný sprievod Konštantína a Metoda po odchode z Koceľovho Blatnohradu zamieril do Benátok, odkiaľ mal pravdepodobne v pláne dostať sa loďou do Carihradu. V Benátkach mali moravskí misionári početné teologické dišputy s tamojším latinským duchovenstvom, ktoré sa presvedčilo o vysokej vzdelanosti Konštantína a Metoda. Tu zastihlo bratov aj pozvanie pápeža Mikuláša do Ríma, ktorý ich chcel získať pre podporu svojich záujmov. Pápežovi iste záležalo aj na tom, aby sa do Ríma dostali pozostatky rímskeho biskupa Klimenta, ktorý údajne zahynul vo vyhnanstve a ktoré našli Konštantín a Metod počas svojej kazarskej misie na brehoch Chersonu a teraz niesli so sebou. Sprievod vyhovel pozvaniu rímskej kúrie. Medzitým však zomrel pápež Mikuláš a moravskú misiu v Ríme už vítal nový pápež Hadrián II. Konštantínovo misijné dielo a preklad liturgických kníh po mnohých dišputách s odporcami slovienskej bohoslužby pápež konečne schválil a na jar r. 868 bol Metod a viacerí žiaci vysvätení na kňazov. Avšak chorľavý Konštantín, vyčerpaný

namáhavou prácou, nemohol sa už vrátiť späť na Moravu. Krátko pred smrťou vstúpil do gréckeho kláštora v Ríme, kde prijal meno Cyril (Kyrilos). V polovici februára r. 869 Konštantín-Cyril zomrel a celá farcha i zodpovednosť za moravskú misiu prešla na jeho staršieho brata Metoda. Pred návratom misie na Moravu vydal pápež Hadrián bulu, ktorou potvrdil používanie staroslovienčiny ako bohoslužobného jazyka a správnosť Konštantínových prekladov. Bulu adresoval Rastislavovi, Svätoplukovi a Koceľovi. V lete r. 869 sa už s Metodovým sprievodom stretávame na dvore kniežaťa Koceľa. Tu sa Metod dlhšie zdržal a neskôr ho Koceľ po dohovore s Rastislavom poslal naspäť do Ríma so žiadosťou, aby ho pápež vysvätil na biskupa pre metropolitnú stolicu sv. Andronika, ktorú koncom 6. stor. spustošili Avari. Toto rozhodnutie Koceľa bolo vcelku v súhlase so snahami pápežskej kúrie o získanie Bulharska. (Str. 95–96.)

Metod získal hodnosť biskupa a súčasne funkciu legáta v hodnosti arcibiskupa pre oblasť novej panónsko-moravskej cirkevnej provincie. Metropolita Metod sa vracal z Ríma na jar 870. Cestou sa opäť stavil u kniežaťa Koceľa, u ktorého vyzval predstaviteľa bavorskej cirkevnej organizácie Rihpalda k poslušnosti. Keď sa to dozvedel salzburský arcibiskup Adalvín a bavorskí biskupi, požiadali kráľa Ľudovíta Nemca o spoluprácu pri prepadnutí a uväznení pápežského legáta Metoda. Východofranský panovník ochotne tento plán schválil.

Keď sa z Koceľovho dvora poberal arcibiskup Metod na Veľkú Moravu, Svätopluk ho prijal nepriateľsky a nesnažil sa prekaziť bavorskému kléru a družinám, aby na území jeho kniežatstva nesliedili po Metodovi, ktorého približne na jeseň r. 870 prepadli, zajali a začali súdiť za prítomnosti samého Svätopluka. Svätopluk sa síce pokúšal vymaniť zo zradných intríg, ale už bolo neskoro. Metropolitu a pápežského legáta Metoda odviekli nepriatelia do Bavorska, kde na cirkevnej synode pod predsedníctvom salzburského arcibiskupa Adalvína a za prítomnosti kráľa Ľudovíta Nemca dovolil si cirkevný súd Metoda týrať a nakoniec ho odsúdil. (Str. 97.)

Osobný charakter Svätopluka sa výstižne prejavil v teologických sporoch latinského a slovienskeho duchovenstva. Spory sa viedli o učenie o pôvode Christa (Filioque o pochádzaní Ducha Svätého — pozn. red.) a o sloviensky bohoslužobný jazyk, ktorý sa metropolita Metod údajne r. 873 zaviazal nepoužívať. Do týchto sporov zasiahol aj Svätopluk. Roku 879 vyslal svojho radcu Jána z Benátok k pápežovi Jánovi VIII., aby tento rozriešil teologické spory latinského a slovienskeho kléru. Kňaz Ján z Benátok bol zrejme odporcom slovienskeho liturgického jazyka, čo sa ukázalo v liste pápeža Metodovi z 18. júla 879, ktorým ho pre neuposluchnutie vo veci slovienskeho bohoslužobného jazyka pozýval do Ríma. V liste adresovanom Svätoplukovi pápež prejavil počudovanie nad tým, ako môže arcibiskup Metod učiť odchylne od katolíckej cirkvi. V tomto čase sa

Ján VIII. znovu pokúšal získať Bulharsko pod jurisdikciu Ríma, v čom mu odporoval nielen byzantský patriarcha Ignác, ale aj jeho nástupca Fótius. Po posolstve Svätoplukovho posla pápež Ján VIII. zapochyboval o pravovernosti metropolitu Metoda, tým skôr, že Metod prišiel z Byzantskej ríše.

V lete 880 sa arcibiskup Metod sprevádzaný veľmožom Sežiznom a mníchom Wichingom, ktorého Svätopluk určil na vysvätenie za biskupa, vybral do Ríma. Keď sa pápež Ján VIII. presvedčil o Metodovej pravovernosti, bulu Industrie tuae adresovanou Svätoplukovi hájil Metoda a jeho práva na panónsko-moravskú diecézu.

List pápeža Jána VIII. Metodovi z roku 881 obsahuje narážku na chystanú Metodovu cestu do Carihradu, ktorú tento uskutočnil koncom r. 881. Pravý cieľ Metodovej cesty do Carihradu, či išlo o nejakú oficiálnu alebo súkromnú návštevu, nie je známy. Jednou z príčin bolo iste zaobstaranie náboženských kníh, pretože po návrate na Veľkú Moravu Metod dokončil do 26. októbra preklad biblie, nomokánonu a patristiky (Str. 101—102).

V čase, keď metropolita Metod ležal na smrteľnej posteli a dával žiakom rady, ako zachovať jeho dielo, biskup Wiching poslal novému pápežovi Štefanovi V. obžalobu, podľa ktorej je Metod krivoprísažníkom a heretikom. Po smrti Metoda na Veľkú noc r. 885 vyslal Wiching ďalších poslov do Ríma, ktorí podali o situácii novšiu správu. Preto v liste pápeža Štefana V. Svätoplukovi poveruje sa Wiching spravovaním moravskej diecézy. Metoda ako krivoprísažníka pre používanie slovienčiny v liturgii a heretika pre „bludné" učenie o Filioque (sv. Metod uznával Symbol viery niceocarihradský, nezmenený), pápež exkomunikoval. Metod pri príchode pápežského legáta Dominika a biskupov Jána a Štefana, ktorým pápež dal špeciálny sprievodný list (commonitorium), bol už pochovaný v sídelnej katedrále. Sprievodný list ukladal legátovi poučiť Svätopluka o učení katolíckej cirkvi (Filioque), zakázať slovienčinu v liturgii, upraviť pôsty (u latiníkov miernejšie) a Gorazdovi, Metodom určenému správcovi, zakázať činnosť, kým sa nepredstaví pápežskej kúrii.

Výsledkom činnosti legátov pápeža Štefana V. na Veľkej Morave bolo ostré prenasledovanie Metodových stúpencov v radoch duchovenstva, keď títo odmietli zložiť prísahu na latinskú dogmu Filioque. V sporoch latinského a slovienskeho kléru nadržiaval Svätopluk prehnaným a jemu povoľným latiníkom. Dielo Konštantína a Metoda, hoci vzklíčilo na Veľkej Morave, a začalo už prinášať aj bohaté ovocie, bolo pre sebectvo svetských feudálov z blízkeho okolia Svätoplukovho kniežacieho dvora odsúdené na zánik. Najvýznamnejší žiaci metropolitu Metoda, ako Gorazd, Kliment, Naum, Angelár a Vavrinec boli najprv uväznení a neskoršie s ostatnými žiakmi, ktorých malo byť podľa bulharskej legendy asi 200, ako heretici z Veľkej Moravy vyhnaní. Väčšina žiakov sa uchýlila do Bulharska, kde im tamojší feudáli vykázali kláštor pri macedonskom jazere Ochrid. Niekoľko žiakov sa odobralo do chorvatských oblastí medzi stúpencov Metodovej cirkevnej politiky. Na území Veľkej Moravy zostali len nepatrné zvyšky Metodových žiakov, bez možnosti voľného pohybu a verejného učinkovania. Jedine tí Metodovi žiaci, ktorí žili v Čechách ako pustovníci, vyvíjali ďalej misijnú činnosť a dostali sa do styku aj s kniežacím dvorom Přemyslovcov." (Str. 103—104.)

PRE NÁS PRAVOSLÁVNYCH Z UVEDENÉHO PLYNIE NASLEDOVNÉ:

1. **Pápeži mali záujem na misii sv. Cyrila a Metoda** a dokonca ich aj podporovali, **avšak iba potiaľ, pokiaľ z toho mali nejaké politicko-mocenské výhody.** Pokiaľ na Veľkej Morave vládol Rastislav, ktorý bol zástancom staroslovanskej liturgie, pápež Metoda ustanovil za svojho legáta. Ale akonáhle sa situácia zmenila a vlády sa ujal Svätopluk, ktorý bol zástancom liturgie latinskej, pápež prehlasuje Metoda za kacíra a heretika, nazve ho krivoprísažníkom a exkomunikuje, vylúči ho z cirkvi a zakazuje staroslovanskú liturgiu.
2. **Pápež nemal právomoc nad celou cirkvou** a teda nebol ani jej hlavou. Vidieť to z toho, že keď chcel rozšíriť svoju právomoc na Bulharsko, narazil na rozhodný odpor nielen carihradského patriarchu Fótia, ale aj na odpor patriarchu Ignatia.
3. **Konštantín vstúpil v Ríme do gréckeho kláštora** a prijal grécke meno Cyril (Kyrilos).
4. **Sv. Cyril a Metod nešli do Ríma,** ale do Carihradu vysvätiť svojich žiakov. Pápež sa dozvedel, že sú v Benátkách, kde čakajú na loď do Carihradu, pozval ich do Ríma.
5. **Metod sa pridržiaval dogmy o pochádzaní sv. Ducha** ako ju chápe pravoslávna cirkev. Odmietol sa podriadiť rímskej novote, že Duch sv. pochádzal aj od Syna (Filioque).
6. **Pápež Ján VIII. zapochyboval** o pravovernosti metropolitu Metoda a preto ho znovu pozval do Ríma.
7. **Pápež Štefan V. vylúčil z cirkvi Metoda** pre používanie staroslovienčiny vo sv. liturgii a pre učenie, že Duch sv. pochádza iba od Otca.
8. **Pápež Štefan V. prikázal Svätoplukovi,** aby zakázal staroslovienčinu v liturgii. Zakazuje tiež činnosť Metodovmu nástupcovi Gorazdovi.
9. **Výsledkom činnosti legátov pápeža Štefana V.** na Veľkej Morave bolo ostré prenasledovanie Metodových žiakov v radoch duchovenstva, nakoľko títo odmietli zložiť prísahu na latinskú dogmu Filioque. Znamená to, že Metodovi nástupcovia odmietli uznať, že Duch sv. pochádzal i od Syna (Filioque).
10. **Najvýznamnejší žiaci Metoda ako Gorazd, Kliment, Naum, Angelár a Vavrinec boli uväznení** a potom s ostatnými žiakmi v počte asi 200 z Veľkej Moravy vyhnaní a odišli do pravoslávneho Bulharska.

Takto sa teda odplatil Rím a pápeži sv. Cyrilovi a Metodovi za ich veľkú misijnú prácu pri pokrstení Veľkej Moravy. P. T.

Dňa 17. apríla 1970 odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi Jeho Svätosť patriarcha moskovský a celej Rusi

† ALEXIJ

vo veku 93 rokov. Odišiel významný predstaviteľ bratskej ruskej pravoslávnej cirkvi, priateľ pravoslávnej cirkvi u nás. Obšírnejšiu spomienku na nebohého patriarchu uverejníme v budúcom čísle našich časopisov.

Vičnaja pamjať zosnulému služobníkovi Božiemu!

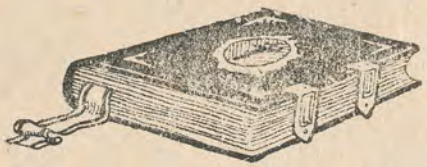

Akého si náboženstva, viery?

(pokračovanie)

V Kafernaume, keď prišli k Petrovi chrámoví sluhovia, pýtajúc sa ho, **či jeho učiteľ dá dvojdrachmu,** — on, nerozmýšľajúc a nespýtajúc sa Christa, odpovedal :„**dá**", hoci mohol vedieť, že Christos nemal pri sebe ani groš, na čo potom ho Christos poslal k moru, aby z ryby vzal zázračným spôsobom strieborný peniaz a dal na chrám (Mat. XVII, 24--27.). Okrem toho hoci sľúbil, že sa neodriekne Christa, odriekol sa trikrát, uťal ucho jedného zo sluhov najvyššieho kňaza, bez toho, aby čakal odpoveď Christovu (Mat. XXVI, 51) a t. p. To všetko svedčí o jeho osobnej povahovej vlastnosti, a nie o nejakom zvláštnom určení.

Nakoniec si treba všimnúť aj tej skutočnosti, **že západní teológovia nemôžu poukázať na nejakú vážnu vec, týkajúcu sa celej cirkvi, t. j. ústavy pre celú Cirkev a t. p., ktorú by učinil ap. Peter ako hlava Cirkvi.** Naopak v Písme sv. nachádzame dôkazy, že všetky dôležité otázky, týkajúce sa viery a cirkvi, **boli záležitosťou všetkých apoštolov.** Tak napr. všetci apoštoli vybrali siedmich diakonov (Skut. VI, 2—7). Sv. apoštol Pavel bol delegovaný medzi pohanov so súhlasom sv. ap.: **Jakuba, Petra a Jána (Gal. II. 9—10).** Aj sv. ap. Peter nie aby niekoho posielal, čo by sa dalo predpokladať, ale jeho posielajú do Samárie (Skut. VIII, 14). **Zodpovedal sa pred apoštolským snemom z toho, že pokrstil stotníka Kornelia.** Jeho mienku v jednom čase neprijali, následkom čoho medzi sebou sa hádali (Skut. XI, 2—18.) Za svoje nepevné chovanie bol od ap. Pavla nazvaný **„pokrytcom"** (Gal. II, 11—16). Všetky tieto fakty zavrhujú akýkoľvek predpoklad o hlavenstve sv. apoštola Petra.

Z uvedeného je jasne vidieť, že Spasiteľ náš Isus Christos **neustanovil žiadnu viditeľnú hlavu Cirkvi na zemi a že ap. Peter nebol hlavou ani apoštolov ani Cirkvi Christovej.**

Ale dopusťme aspoň na chvíľku, že sv. ap. Peter bol tým, čím si rím. kat. teológovia želajú ho vidieť — **t. j. hlavou cirkvi.** Ale aký vzťah má k rímskej cirkvi a rímskym biskupom — pápežom? Západná cirkev by chcela všetkými silami dokázať, že ap. Peter bol námestníkom Christovým na zemi, čiže hlavou cirkvi, a ako taký všetku svoju moc zanechal svojim nástupcom — rímskemu pápežovi. Takéto svoje tvrdenie snažia podoprieť nasledujúcimi argumentami:

1. Sv. apoštol Peter, ako hlava cirkvi — hovoria — bol 25 rokov biskupom v Ríme. Pápež je jeho nástupca, a ako taký je aj hlavou cirkvi.

Takýto argument západnej cirkvi **nemožno uznať za pravdivý a presvedčivý.** Nemôže sa pripustiť, **že sv. apoštol Peter bol v Ríme 25 rokov biskupom,** ako to myslí Baronij a iní západní teológovia, ktorí svoju domnienku zakladajú na vyprávaní Eusebia a bl. Jeronýma. **Túto mienku zavrhujú aj niektorí objektívni západní teológovia (Henrich Balesij, Anton Pagius a i.).** Veľmi ťažko si predstaviť a pomyslieť, že by sv. ap. Peter zotrval 25 rokov svojho života v Ríme, nakoľko sa vyznačoval veľkou horlivosťou pri šírení náuky Christovej. A keby to aj chcel urobiť, bol by to urobil, t. j. založil primátne biskupstvo tam, kde bol poslaný kázať náuku Christovu — k Židom, ako ap. Pavel k pohanom (Gal. II. 7.) **Bol by teda založil katedru všeobecného biskupstva v Jeruzaleme, alebo niekde inde v Palestíne, kde žil aj Spasiteľ Isus Christos.** Toto by sa však nezhodovalo s apoštolským povolaním a službou. Každý apoštol bol v prvom rade apoštolom, poslom Isusa, ktorý mal za úlohu chodiť z mesta do mesta roznášať novú zvesť — náuku Christovu. **Súčasne z moci svojho povolania každý apoštol bol aj biskupom cirkvi** bez nejakého ustanovenia, nakoľko každý apoštol bol poslaný pre celú cirkev, a nie len pre jedno mesto, **pretože Isus Christos ich poslal do celého sveta.** Sv. apoštol Peter **nemohol teda byť, nie len v Ríme, ale ani nikde inde biskupom v dnešnom slova zmysle.** Biskupom, v pravom zmysle slova v dobe apoštolskej, bol podľa svedectva prvotnej cirkvi (Eusebij a Epifanij) iba jeden, a to ap. Jakub v Jeruzaleme. **A konečne sv. Písmo nehovorí nám nikde o pobyte sv. ap. Petra v Ríme.** Pre rím. kat. teológov je dostačujúce aj to, že sa jeho pobyt neprieči Písmu sv.(!), lebo Písmo sv. neprieči sa sv. podaniu, na základe ktorého sa tvrdí, že ap. Peter bol biskupom v Ríme. Tu ale **títo teológovia zabúdajú, že podanie o pobyte sv. Petra v Ríme vzniklo pozdejšie, čiže po napísaní Evanjelia a iných častí novozákonných kníh, čo je potom pochopiteľné, prečo Písmo sv. neprotirečí podaniu.**

Keď by sme však pripustili, že sv. apoštol Peter bol v Ríme 25 rokov biskupom a predstaveným tamojšej cirkvi, potom by ho každopádne bol pozdravil vo svojich listoch sv. ap. Pavel, ktorý písal svoje listy do Ríma (okolo 60 r.). Avšak z XVI. kapitoly listu sv. ap. Pavla, v ktorom spomína a pozdravuje mnohých, menej významných cirkevných činiteľov nábožen-

skej obce v Ríme, **ani slovom nezmieňuje sa o ap. Petrovi.** A vôbec, keď by bol ap. Peter biskupom v Ríme, **načo by tam písal a poučoval tamojších kresťanov ap. Pavel?** Či azda by si trúfal ap. Pavel vmešovať sa do záležitostí rímskych kresťanov, kde cirkev spravovala „sama hlava cirkvi"?

Podľa sv. podania (Irinej, Epifanij a iní) sv. ap. Peter a Pavel ustanovili **v Ríme troch biskupov — postupne: Lina, Anakleta a Klimenta,** nakoľko sami chodili po iných mestách a do iných krajín kázať evanjelium a krstiť nových príslušníkov Cirkvi. Z tohto podania taktiež je vidieť, že sv. ap. Peter nebol biskupom v pravom zmysle slova v Ríme, ale dával prednosť apoštolskému povolaniu.

2. **Sv. apoštol Peter, ako hlava cirkvi zomrel v Ríme,** — tvrdia ďalej rím. kat. teológovia, a jeho zástupcu, čiže námestníka, treba teda hľadať tam, hovoria ďalej, kde zomrel predchodca a kde zanechal svoju dôstojnosť. Dedičom dôstojnosti sv. ap. Petra je rímsky pápež.

Ak by sme takto súdili, potom by sme mohli z toho vyvodiť logický uzáver, **že hlavenstvo v Cirkvi patrí cirkvi Jeruzalemskej,** nakoľko v Jeruzaleme zomrel sám zakladateľ Cirkvi a jej hlava Spasiteľ náš Isus Christos.

3. **Do XVIII. storočia ani jeden biskup netvrdil a nepovažoval seba za hlavu cirkvi a za nástupcu sv. ap. Petra,** okrem rímskeho, — hovoria ešte západní teológovia. Áno, to je pravda, lebo ostatní biskupi sa pridržiavali slov z poučenia svojho Učiteľa, ktorý povedal: **„A ktokoľvek by chcel byť medzi vami prvým, bude vaším sluhom"** (Mat. XX, 27) a nevyvyšovali svoju moc nad ostatnými.

4. **Okrem toho západní teológovia tvrdia,** že rímski pápeži od počiatku prejavovali svoju moc nad ostatnými cirkvami. Tak napríklad pápež Viktor — nad cirkvami maloázijskými — v spore o čase sviatkovania Paschy; pápež Štefan — nad africkými vo veci uznesenia dvoch kartaginských snemov, týkajúcich sa krstenia heretikov a odpadlíkov pri ich návrate do cirkvi; **pápež Julián** vo veci sv. Atanázia a pápež Inocent v otázke a veci sv. Jána Zlatoústeho. **Avšak ani to nemôžeme pokladať za vážny a priamy dôkaz toho, že rímsky biskup bol hlavou Cirkvi .**

Do konca I. storočia ostali ešte nažive dvaja z apoštolov — **sv. Ján Bohoslov a Šimon Zilot.** Ťažko súhlasiť s domienkou, žeby prví biskupi rímskej cirkvi — Lin, Anaklet a Kliment, ako nástupcovia sv. ap. Petra, boli hlavami Cirkvi a nadriadenými vyššieuvedených apoštolov. Naopak je nám známe, že v dobe blízkej dobe apoštolskej, rímski biskupi nielen že si neprisvojovali žiadne prvenstvo v Cirkvi, ale samo prvenstvo pripisovali jeruzalemskému biskupovi. Tak napríklad sv. Kliment, biskup rímsky, v svojom liste apoštolovi Jakubovi, biskupovi jeruzalemskej cirkvi, menuje ho **„domine mi"**, kým rímskeho biskupa oslovovali **„domine frater"**.

Čo sa týka postupu pápeža Viktora a Štefana, ako aj iných im podobných, ich jednanie môžeme chápať a pomenovať buď ako výsledok povýšenectva, ktoré bolo vždy zo strany predstaviteľov iných cirkví odsúdené, alebo prejavom veľkej horlivosti vo veciach cirkvi, akú prejavovali nielen rímski biskupi, ale aj iní, ako napr.: **sv. Atanazij Veľký, sv. Cyprián a iní.**

V závere sa pýtame, akým spôsobom prešla táto moc od ap. Petra na rímskeho biskupa — pápeža? Je známe, že pri udeľovaní nejakej plnomoci a tak vysokého úradu ako je pápežský, vždy existovali určité vonkajšie formy — ceremoniály a obrady. V tomto prípade mal by existovať nejaký viditeľný znak, alebo posvätný úkon. **Nič podobného nevidíme v rímskej cirkvi.** Keď sa volí kandidát na pápeža, vtedy len on vstupuje na pápežský trón, kde sa korunuje; ak kandidát je ešte len kňazom, vtedy sa dotyčný vysväcuje biskupmi na biskupa. (Pápež sa volí z rodu kardinálov a kardinálom môže byť nielen biskup, ale aj kňaz a diakon.). (Pokračovanie)

Cesta k slobode a k blahobytu našich národov

K 25. VÝROČIU OSLOBODENIA NAŠEJ VLASTI SOVIETSKOU ARMÁDOU

Sväté Písmo hovorí: **„Aj žena, keď rodí, má bolesti, lebo prišla jej hodina, ale keď porodila dieťa, nespomína viac na úzkosť pre radosť, že prišiel človek na svet..."** (Ján 16, 21).

Takéto bolestné chvíle prežíval náš statočný národ v období veľkých oslobodzovacích bojov, keď sa rodila naša sloboda. Dnes však celá naša vlasť prežíva radostné okamihy, oslavujúc 25. výročie svojho oslobodenia hrdinskou sovietskou armádou od fašistickej poroby. Pravoslávna cirkev spolu so všetkými svojimi veriacimi sa s veľkou radosťou pripája k týmto oslavám veľkého výročia, ktoré sa zapísalo do našich dejín zlatým písmom. Starí Rimania často stavali pomníky pri cestách a boli na nich tieto slová: **Sta viator, heroem calcas" — Postoj pútnik, nad hrobom hrdinu kráčaš! Stoj, pútnik... kráčaš nad hrobmi miliónov nevinných ľudí, ktorí obetovali svoje životy, aby budúce pokolenia mohli žiť slobodne a šťastne. Na obrovskom pomníku k 25. výročiu oslobodenia má stáť iba jedno číslo... 17 miliónov sovietskych ľudí položilo svoje životy v priebehu druhej svetovej vojny, 17 miliónov padlo za oslobodenie sveta z ukrutných fašistických rúk!** V Československu položilo svoje životy v oslobodzovacom boji 1938—1945 do 360 tisíc mladých vlastencov. Druhá svetová vojna si vyžiadala do 32 miliónov ľudí, 34 miliónov bolo zranených a zmrzačených, 21 miliónov stratilo svoje domovy, 3 milióny detí nenašli svojich rodičov a 11 miliónov ľudí bolo umučených v koncentračných táboroch. Hľa, bilancia barbarského ničenia ľudstva! Predstavme si zničené dediny, mestá, kde ani kameň na kameni nezostal. Koľko kultúrnych hodnôt, plodov ľudskej práce, bolo naveky pochovaných na bojiskách sveta. Aký obrovský podiel na oslobodení porobených má sovietska armáda, to je každému jasné.

Po oslobodení východnej časti našej vlasti bol **dňa 5. apríla 1945 v Košiciach vyhlásený Košický vládny program,** ktorý sa stal v dejinách našej domoviny významným medzníkom a základom demokracie, socializmu a slobody. Dňa 10. mája 1945 natrvalo prišla do Prahy československá vláda, aby sa mohla začať celkom nová epocha našich dejín. Nie každému to však bolo po chuti. V priebehu 2 rokov museli pracujúci vynaložiť veľa námahy, **aby sa konečne dospelo k februárovému víťazstvu nášho ľu-**

du, keď po politickej kríze bola zostavená nová vláda národného frontu a pracujúci vzali do rúk vedenie štátu. Po tomto februárovom víťazstve naša vláda a strana KSČ mohli pristúpiť k realizácii politických a národohospodárskych plánov prestavby hospodárenia v našej vlasti podľa plánov, vytýčených Košickým vládnym programom. Poľnohospodárstvo zaostávalo za priemyselnou výrobou, bolo teda treba urobiť nápravu, čo sa aj stalo pod heslom: **Zem patrí tomu, kto na nej pracuje!** Podľa vládneho návrhu cirkvám bolo odporúčané, aby sa zriekli pozemkov a poľnohospodárenia vôbec, za čo by štátna správa prevzala na seba všetku starostlivosť o hmotné zabezpečenie duchovenstva, cirkevných ustanovizní a farností. Avšak vznikli tu isté ťažkosti, keď sa predloženému návrhu húževnate bránili jednotliví činitelia najmä gréckokatolíckej a rímskokatolíckej cirkvi, ktorí ešte žili pod vplyvom stroskotanej reakcie a odmietali pristúpiť na ponúkanú dohodu s robotníckou vládou. **Naša vtedajšia vláda dobromyselne odbremeňovala veriacich občanov od hmotného vydržiavania cirkvi, od driny na veľkostatkoch. Zámer vlády sa uskutočnil dňa 14. októbra 1949, keď Národné zhromaždenie za prítomnosti všetkých cirkví, ktoré zákon uznal, jednohlasne schválilo zákon o hmotnom zabezpečení cirkvi a duchovenstva.** Pravoslávna cirkev si túto vymoženosť vysoko váži a ctí, **a preto sa zapojila do budovania našej vlasti a i teraz pomáha budovať spoločne so všetkými ľuďmi dobrej vôle krajší zajtrajšok.** Pravoslávna cirkev sa takto chce odmeniť aspoň sčasti za to všetko, čo sa dostalo našim veriacim a našej milovanej vlasti. V tomto duchu víťazného Februára 1948 **počas 18 rokov sa naša pravoslávna cirkev prekrásne rozvíjala a politicko-náboženské pomery na celom východnom Slovensku boli úplne konsolidované.** Až do roku 1968.

V roku 1968 s nástupom tzv. demokratizačného procesu bolo na našej cirkvi spáchané hrubé násilie s cieľom pravoslávnu cirkev, cirkev národnú a vlastenecku, úplne zlikvidovať. Veriaci našej cirkvi položili svoje životy v odboji, spolu s duchovenstvom, ktoré kráčalo vždy jednou cestou so všetkými pokrokovými národmi. **Ale v r. 1968 zrazu „zaúradoval" opäť Vatikán a cestou svojich agentov nám začal ničiť všetko, čo sme vybudovali, násilím, zaberať to, čo bolo usilovnou prácou nášho drobného veriaceho ľudu vybudované, obnovené a znovu vybudované.** Nemáme tu na mysli len chrámy, ale rok 1968 priniesol úplnú deformáciu vzťahov medzi ľuďmi na dedinách i v mestách. **Videlo sa, že všetko 25-ročné úsilie našich národov o nový a šťastný domov — socialistický štát — bolo zmarené.** Celej republike hrozil krach a bratovražedné nepokoje, bolo negované všetko, čo sa v priebehu 25 rokov urobilo. A nebolo toho málo!

Na dedinách vyrástli vilky, kultúrne domy, moderné školy a zdravotnícke zariadenia. V mestách vyrástli celé nové štvrti, sídliská s komfortnými bytmi. Nič sa nezrodilo samo od seba, ale muselo sa usilovne pracovať, výsledky sú svedectvom správnej politiky strany a vlády i dobrých

susedských vzťahov voči Sovietskemu zväzu a iným socialistickým krajinám. Oslobodená vlasť triumfovala všade, na svetových výstavách, medzinárodných trhoch, doma i v zahraničí sa socialistická Československá republika dôstojne reprezentovala svojou kultúrou, priemyslom. Komu sa to nepáčilo?

Nepáčilo sa to tým istým silám ako v roku 1948, ktorí vlastne odvtedy neprestávali sústavne štvať maloverných ľudí, aby hanovali vlastenecku prácu vo výrobe, aby znepokojovali občanov, aby vyvolávali nedôveru voči zriadeniu. Na nepokoje boli využívaní často i cirkevní hodnostári, ktorým našepkávali: **len vydržte rok či dva, prevrat bude...** Po januári 1968 im už nik nebránil, aby otvorene vystúpili s osočovaním vlasti, so znehodnocovaním socializmu. Všetko, čo sa od oslobodenia urobilo, bolo zrazu zlé, lebo to bola vraj doba temna, kedy všetko malo sovietsky nádych. **Táto národná tragédia sa rýchlo stupňovala, ľudia cítili nedôveru, boli dezorientovaní, mali strach o osud socializmu v našej vlasti.** Štátne hranice na Západ boli otvorené... **Všetko čo bolo za nimi, sa líčilo ako nádherné a bohaté, všetko naše naopak malé a zlé. Všetko sme to videli, videli to aj naši verní priatelia na čele so Sovietskym zväzom, predstavitelia Varšavskej zmluvy upozorňovali štátnych predstaviteľov na nebezpečnú „hru" kontrarevolučných síl.**

Dnes, v slávnych májových dňoch, keď celá naša vlasť oslavuje oslobodenie sovietskou armádou od fašistickej poroby, **môžeme smelo tvrdiť, že je to už druhé oslobodenie v priebehu 25 rokov.** Preto všetok náš čestný pracujúci ľud bude na večné časy vďačný hrdinskému ľudu Sovietskeho zväzu, **lebo, ako sa hovorí, v núdzi poznáš priateľa.** **ThDr. Ilja Kačur, profesor**

Práca našich rúk — kľúč od kráľovstva Božieho

(K 1. máju.)

O ľudskej práci sa hovorí veľa, či už priamo, alebo v podobenstvách. Hovoriť o ľudskej práci je dôležité už aj preto, že človek väčšinu svojho života strávi v práci, aspoň by mal stráviť v práci, práci statočnej a svedomitej.

Všetci pracujeme, pracujeme pre spoločnosť, pre rodinu, vždy len pre toho druhého. Rozdiel niekedy vzniká z pocitu, že práca nie je „p r e s e b a", a l e pre „i n ý c h". Preto sa tu chcem zastaviť, spýtať sa, čo je naše, a čo nie? Azda je náš dom, čo sme ho s toľkou námahou postavili, čo sme naňho šetrili, alebo tá záhrada po otcovi, alebo chatka pri riečke, alebo snáď ešte niečo, čo skrývame doma pred zlodejom? Nie, nič tu nie je naše, my to len používame na pár rokov, potom to dostanú deti alebo

príbuzní, ak detí niet, ale aj oni zákonite po niekoľkých rokoch budú musieť všetko nechať, pravda, ak to „hrdza nezožerie". Vidíte, taký je osud všetkého toho, čomu radi hovoríme „moje".

A povedzme si ešte, čo nie je „naše"? Veď všetky tie drahé veci na svete sú naše, slnko, voda, vzduch, Božia príroda, môžeme sa v jej kráse kochať koľko len chceme. I v pohľade na vesmír je pocit vlastníctva... A najmä: za statočnú prácu si všetko môžeme nadobudnúť pre naše skromné potreby a pre pokojný každodenný život. Pojmy „moje" a „cudzie" nám len škodia, odťahujú nás od tvorivej práce. Snáď tu je niekde koreň toho, prečo sa nie každému chce pracovať.

Z dejín sv. Písma vieme, že prví kresťania pracovali usilovne, no nie o všetkých dnešných by sme to mohli povedať. Akiste poznáte príbeh starého mnícha, ktorý zomieral v monastieri, kde bol krajčírom. Prosil svojich spolubratov, aby mu doniesli ihlu, s ktorou pracoval po celý svoj život. Keď mu ju doniesli, s radosťou sa na ňu pozrel a zvolal: Táto ihla mi je kľúčom do neba, s ňou chcem zomrieť, lebo s ňou som pracoval. Bratia sa ho pýtali, prečo sa tak spolieha na ihlu, ale jeho odpoveď znela: Tou som pracoval a prácu som Bohu obetoval.

Teraz, keď všetci pracujúci ľudia oslavujú svoj sviatok Práce, musíme si i my položiť otázku, či je naša práca čestná a osožná pre spoločnosť. Máme mozoľnaté ruky a um, s nimi pracujeme. Snažme sa pracovať tak, aby sa nám naše ruky i um stali tým vzácnym kľúčom do kráľovstva nebeského.

Št. Horkaj, farár

VĎAKA ZA OCHOTU

V posledných dvoch rokoch sme sa stali svedkami toho, že mnohí voči nám, pravoslávnym veriacim, bezdôvodne vystupujú na rôznych miestach, a tak sa stalo, že mnohým našim veriacim nechceli ani len časopis objednať, pozastavili im ho bez toho, aby o to boli požiadaní, až sa veriaci museli sami obracať priamo na redakciu Odkaz sv. Cyrila a Metoda v Prešove.

Špatní ľudia sa vždy nájdu, to je pravda, a počítajme, že to tak bude aj v budúcnosti, ale sú aj dobrí ľudia a spravodliví, ktorým sú všetci občania i veriaci jednako milí a ktorí chcejú každému jednakou mierou merať. O niektorých tých špatných veciach ste písali aj na stránkach časopisu Odkaz sv. Cyrila a Metoda a preto chceme, aby sa napísalo aj o dobrých a ochotných ľuďoch — pracovníkov PNS. Takými sú aj pani Selešiová, Hrešová a ich spolupracovníci na poštovom oddelení PNS v Michalovciach.

My, čitatelia Odkazu sv. Cyrila a Metoda, ktorým v posledných dňoch zariadili doručovanie časopisu, vyslovujeme vďaku!

Vďační pravoslávni veriaci.

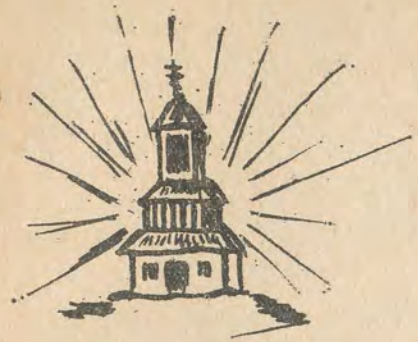

Príprava pôdy k uzavretiu únie

(pokračovanie).

V zabudnutí nezostalo ani Prešovsko, ako nerozdielna časť mukačevskej eparchie. No Podkarpatsku sa „usilovne" namáhal v misijnej práci gróf Juraj Drughet a iní oficiálni činitelia, a tú istú úlohu s oduševnením plnil na Prešovsku gróf Gomonayi v župe Humenskej. Za účelom propagácie únie pozval roku 1614 z Haliče významného misionára Atanasia Krupeckého (neskôr biskup peremyšeľský a samborský).[1]) Gomonayi si pozval k sebe všetkých pravoslávnych duchovných a mníchov svojej župy. Hlavným rečníkom bol A. Krupecký, ktorý krasorečnil a „presvedčoval" pravoslávne duchovenstvo o veľkých výhodách, ktoré by vyplývali pre nich z prijatia únie. Gomonayi rátal, že táto schôdza prinesie konkrétne výsledky, ale očakávanie uniatov sa nesplnilo. Podrobnosti tohto stretnutia zostali neznáme, avšak bez tlaku na pevné duchovenstvo sa vec akiste nezaobišla. Duchovenstvo odmietlo podpísať akt prechodu do únie, čím sa vydalo zjavnému nebezpečiu zo strany neobmedzeného pána Gomonayia. Predsa však iniciátori únie sa nevzdávali, séc rozhodnutí doviesť vec k „víťaznému koncu". Slávnostný akt uzavretia únie sa mal konať v deň sviatku Zostúpenia sv. Ducha v Krásnobrodskom monastieri, kam sa tradične schádzalo veľa pútnikov. Prostý ľud sa nevyznal vo viero-učných podrobnostiach, trval na východnom obrade. Ako takí sa predstavili „pracovníci" na poli únie, ale ako ukázali výsledky, predsa len sa zmýlili vo svojich plánoch.

Veriaci a duchovenstvo, podľa zvyku v deň sviatku, sa zišli zo všetkých kútov Prešovska do monastiera v Krásnom Brode. Bohoslužby sa konali slávnostne podľa ústavy. Na konci bohoslužieb spomenutý A. Krupecký sa obrátil k veriacim s „poučujúcim" slovom a objasnil cieľ svojej návštevy. Krásnymi slovami podčiarkol „vysokú česť" pre kresťana, t. j. česť vojsť pod ochranu rímsko-katolíckej cirkvi, pod omofor „námestníka" Christovho. A podobnej „cti" môžu byť hodní všetci pravoslávni, ktorí uznajú nadvládu „sv. otca pápeža rímskeho", aj keď pri tom zachovajú východný obrad, bohoslužobný jazyk a iné... Veriaci ledva

dali Krupeckému dokončiť kázeň. Hlboko sa rozhorčili nad drzosťou nezvaného hosťa, i keď sa sem prišli pomodliť. Ale teraz išlo o veľmi vážnu vec: ujednať sa s „papištami", zradiť vieru svojich otcov, vieru pravoslávnu. Zrazu a nebadane sa v rukách mnohých objavili namiesto modlitebníkov vidly, kosy, topory, kláty, kamene... Teraz sa začali zaoberať „hriešnou vecou". Z davu prítomných veriacich vyleteli kamene na prítažlivú postavu pána A. Krupeckého, ozvalo sa reptanie, krik. Snáď by boli zabili krasorečníka, ak by nebol zutekal do monastierskej riznice. Ale aj tu ho ledva zachránili policajti Gomonayia pred hroziacou smrťou[2].

Takto prvý pokus zaviesť úniu na Prešovsku teda skončil plným neúspechom, zahanbil jeho iniciátorov, najmä Krupeckého, ktorý dúfal, že čoskoro dostane archijerejskú mitru ako odmenu za upevnenie únie. Bolo však treba ešte trpezlivo čakať. Napokon postup veriacich v Krásnom Brode na obranu proti agitátorom správny nebol. Je neprístojné a bolo neprístojné taký spôsob používať v cirkevných záležitostiach. Bolo treba jednohlasne odmietnuť, nič viac. Avšak bolo by aj nespravodlivé posudzovať previnilcov. Chudáci použili ten prostriedok, o ktorom si mysleli, že im pomôže zachrániť i cirkev i seba. S nimi, zotročenými panstvom, by asi nik z pánov veľkomožných nerátal. Kde mali hľadať spravodlivosť, keď sami nemali väčšiu cenu ako zviera v očiach pánov? Všetka vina padá na hlavu tých, ktorí vyprovokovali tento mierumilovný prostý ľud. Podľa zákonov Božích a zákonov morálky padá všetka vina na toho, kto „požehnal" tejto akcii, na misionárov, ktorí neprestajne štvali k akcii vládnucich pánov, Gomonayia a iných. Mohlo svedomie misionárov zostať čisté, keď robili násilie na pravoslávnych? Možno boli aj hrdí na to, že neskôr sa pred nimi otvorí široké pole účinkovania, na ktorom nemali zásluhu a na ktorom nepracovali, ale druhí, pravoslávni pastieri pracovali, dreli, aby iní podvodom „vstúpili do ich práce" (Ján 4, 38) a plánovite likvidovali pravoslávnu cirkev u nás. Nenásytné želanie bolo len jedno: dosiahnuť cieľ akýmikoľvek prostriedkami. Prostriedky boli dovolené. Keď jestvuje cieľ, je všetko dovolené, i to najtvrdšie. Hľa, základ morálky, akým sa uviedla i u nás únia.

Je možné sa tomu čudovať i nečudovať, ak sa také metódy používali v XVI. a XVII stor., ale ak sme boli svedkami podobných zjavov v dobách búrlivého ekumenického hnutia, teda dnes, je to nielen udivujúce, ale aj veľmi smutné. Pamätáme si, ako na slávnostiach na Velehrade r. 1968 bolo oficiálne nazvané „divom to, čo sa robí na východnom Slovensku", a čím sa viditeľne ospravedlňovali násilia, namierené proti pravoslávnym. Vari sa nebolo možné zaobísť bez násilia, vari obidve strany nemohli pristúpiť na to, aby každý zostal v tej cirkvi, ktorej chce? A potom, pravdaže, rešpektovať jeho presvedčenie.

Zlo zostáva len zlom a nie je možné ho ničím ospravedlniť. Pán zakázal ap. Petrovi použiť meč na obranu.

Slová vrátiť sa k svojej viere — k viere pravoslávnej, k viere predkov, nie sú len slovami. Obsahujú utrpenie, vedomie, že trpím, že môžem stratiť zdravie, zomrieť, ale nie náhodou, nie snáď zemetrasením, ale od „bratov", ktorí, ako následníci Christovi by mali milovať, ale oni sršia hnevom, nenávisťou. To zapríčiňuje utrpenie. Také skúšky prežívame my, veriaci i duchovenstvo a arcipastieri.

Vráťme sa k udalosti v Krásnom Brode, kde jednoduchí veriaci sa dali na nebezpečnú cestu. Ich horlivosť vo viere pravoslávnej v nich potlačila strach a vedomie nebezpečia, čo hrozilo prerásť v ľudové povstanie.[3] To rýchlo pochopil Gomonayi a jeho prívrženci, a preto si netrúfali konať

ešte ostrejšie proti pravoslávnym.[2] Po porade s Krupeckým a s kolégiom latinských misionárov sa ďalej pracovalo na príprave k „tak veľkému dielu", akým bol prechod do lona druhej cirkvi. Ale prechod sa mal uskutočňovať dobrovoľne, lebo násilie na veriacom človeku v ňom môže uhasiť zvyšky viery, keď vidí tých, ktorí ho poburujú.

Pokračovanie

POUŽITÁ LITERATÚRA:

[1] *A. Petrov: Ozvěny reformace, Praha, 1923*
[2] *I. Duliškovič: Istoričeskije čerty..., zvązok 2.*
[3] *Prof. N. V.: Zakarpatskaja literatura, Moskva, 1952*

Prof. dr. Peter Kernaševič

Postrehy z cesty

(pokračovanie).

Navštívili sme všetky chrámy Pskovo-Pečerského monastiera, ďakovali sme Bohu, že nám dovolil prebývať na tých svätých miestach a pokloniť sa Uspenskej zázračnej ikone i ostatkom prep. mučeníka Kornilija. Aj tu, ako predtým v moskovských chrámoch, zaznela pieseň našich pútnikov: **„Nedaj pohibati, o Božaja Mati, virnym christijanom..."**

Všetko je tu krásne, upravené. Ťažko povedať, ktorý chrám je najkrásnejší: **nádvorný chrám Nikolaja Ratného z roku 1565, Blahoviščenský chrám z roku 1541, Stritenský chrám, Michajlovský chrám z roku 1827, nehovoriac, pravda, o kráse chrámových interiérov; prekrásna „riznica" zo XVII. stor., zázračná ikona Zosnutia Božej Matky, rakva prep. mučeníka Kornilija a iné.**

Obedovali sme v priestrannej monastierskej jedálni, skadiaľ bol výhľad na monastierske nádvorie plné záhonov kvetov. Počas obeda Vysokopreosvietený vladyka Ján prehovoril k našim pútnikom takto:

„Vážení, milovaní v Christu, drahí bratia a sestry, *zbožní pútnici, ktorí ste k nám prišli z bratského a priateľského Československa, vzácni hostia odboru pre zahraničné styky Moskovského patriarchátu, mám príjemnú povinnosť v mene svojom i v mene všetkých bratov tohto svätého príbytku Pskovo-Pečerského vás srdečne privítať v našej mučeníckej pskovskej krajine, v kniežacom lene sv. apoštolom rovnej Oľgy všeruskej a prepodobného Kornilija, igumena Pskovo-Pečerského.*

Naša pskovská krajina počas svojej histórie videla a vítala mnoho priateľov i neprajníkov. Stačí spomenúť, ako na jej územie vtrhli nepriatelia v časoch sv. kniežaťa Alexandra Nevského, boli to teutónski rytieri, ktorí tasili svoje meče proti ruským ľuďom, a tu, na Čudskom jazere boli roku 1240 zničení svätou družinou sv. Alexandra Nevského, ktorý viedol spravodlivý boj za česť a za slobodu svojej vlasti proti cudzím uchvatiteľom. Sv. Alexander Nev-

ský vtedy obrazne povedal: „Kto k nám prichádza s mečom, ten sám musí mečom zahynúť". Neskôr, roku 1580 do krajiny pskovskej vtrhli vojská poľského kráľa Štefana Batoria, ale i tí boli mocou a odvahou ruského ľudu vyhnaní z tejto krajiny. Napokon, už v XX. storočí, v roku 1914 a 1918 neúnavní nemeckí uchvatitelia napadli našu krajinu, ale opäť boli s hanbou zničení a vyhnaní, a to aj z okolia Pskova. V roku 1941–44, vo Veľkej vlasteneckej vojne, hitlerovskí fašisti zákerne napadli našu ruskú svätú krajinu práve tak, ako i vašu prekrásnu vlasť — Československo. Pskovská krajina bola zničená na ruiny a hrôzu. Toto všetko prežila naša vlasť s takou istou hrdosťou, ako prežila tie isté utrpenia i vaša vlasť. Avšak, nepozerajúc na obrovské ťažkosti, povstala znovu naša pskovská krajina, ako aj celá naša vlasť, zo spáleniska a teraz je ešte krajšia. S radosťou prijíma hostí a pútnikov v čase mieru, družby a bratstva národov. S radosťou prijímame pútnikov, ktorí k nám prichádzajú zo severu, východu, západu i juhu. Navštevujú nás mierové návštevy a hostia z Európy, Ázie, Afriky, Ameriky a z Arabského východu. Pre všetkých sú naše ruské srdcia a duše otvorené a všetkým hovoríme: „Blahosloven hraduščij vo imja Hospodne! Vítajte nám, naši drahí hostia." Naša ruská pravoslávna cirkev a jej hlava, Jeho Svätosť patriarcha moskovský a celej Rusi Alexij, napriek svojmu vysokému veku, je veľmi aktívny a neúnavne pracuje na poli spásy a mieru. Naša ruská pravoslávna cirkev, verná veľkým výzvam Christa Spasiteľa a blažených, ktorí tvoria pokoj, sa neustále modlí a bojuje za vec mieru na celom svete. Cirkev je krajne znepokojená o osud mieru vo Vietname a v Zjednotenej Arabskej republike v spojitosti s izraelskou agresiou. Naša pravoslávna cirkev vystupuje v boji za mier a bratskú lásku medzi národmi a práve v tejto činnosti vidí svoju vysokú mravnú a kresťanskú povinnosť. Naša cirkev túto činnosť pokladá na nedeliteľnú časť svojej vlastnej cirkevnej činnosti. Vieme o tom, že československá autokefálna pravoslávna cirkev počas svojich dejín mnoho vytrpela a mnoho prežila. Veď prijala kresťanstvo od sv. bratov Cyrila a Metoda, ktorí prišli na Veľkú Moravu. Vaša cirkev trpela i oveľa neskôr, v mori rímsko-katolíckej cirkvi, v časoch Jána Husa, keď určitá časť veriacich v mohutnom náboženskom hnutí prešla na pravoslávie. A potom, neskôr, biskup Gorazd, horlivý svätiteľ a aktívny pracovník za hnutie pravoslávia v Československu, tragicky zahynul rukou fašistov počas hitlerovskej okupácie. Vtedy pravoslávna cirkev v Československu veľmi trpela, ale nebolo to utrpenie posledné . . . Avšak jej nasledujúci život v rodine všesvetového pravoslávia podporuje jej rozvoj a jej svätú vec. Zvlášť príjemné je tiež spomenúť, že pravoslávna autokefálna cir-

Oltár chrámu sv. Michala v Pskovo-Pečerskom monastieri.

kev je nerozlučne spojená s veľkými ideami mierovými cez aktívnu účasť na práci pražských konferencií KMK. Sme radi, že ľud Československa má dobrý vzťah k sovietskym národom a že zostal verným konštruktívnym princípom medzinárodného hnutia robotníckych strán sveta, proti všetkým agresorom z imperialistického sveta. Autokefálna pravoslávna cirkev v Československu a všetci jej veriaci uznávajú obecné úsilie ruskej pravoslávnej cirkvi v boji za pokoj a bratstvo medzi národmi, túžba po ktorom bola vyjadrená na konferencii rôznych vierovyznaní v Zagorsku. Dovoľte mi, vážení a drahí bratia pútnici z Československa, aby som vám zaželal šťastne a plodne prežiť pobyt v našej vlasti, zaželať vám dobrého zdravia, blahodarného šťastia a kľudnej práce. Vyhlasujem zdravicu Jeho Svätosti Alexijovi, patriarchovi moskovskému a celej Rusi, a Jeho Blaženstvu metropolitovi pražskému a celého Československa Dorotejovi, ich duchovným stádam. Nech žije večné priateľstvo a láska medzi našimi národmi. Na mnohaja lita!"

Po týchto láskyplných slovách vladyku Jána zaznelo mnoholitstvije v nápeve našom i ruskom. Profesor dr. L. Berezovský, prodekan našej fakulty, poďakoval vladykovi Jánovi a všetkým hostiteľom za úprimné prijatie našich pútnikov. Nebadane vznikla neofociálna, veľmi srdečná a priateľská vzájomná beseda. Vysokopreosvietený vladyka sa veľmi zaujímal o situáciu našej cirkvi v Československu. Keď členovia našej skupiny, najmä ženy, rozprávali o udalostiach roku 1968, o násilí spáchanom na pravoslávnych veriacich, vladyka Ján a monastierski bratia zaplakali... Všetci s nami hlboko spolucítili a nám bolo akosi ľahšie na srdci, keď sme videli, že predsa len nie sme sami, že sú s nami milióny pravoslávnych ruských ľudí, ktorí sa modlia o pomoc pre nás a o mier, o pokoj Boží.

Po obede sme si prezreli ďalšie monastierske objekty, jaskyne, kde sú pochovaní mnísi a mnohé významné osobnosti a iné. Okolo štvrtej sme opäť boli v monastierskej jedálni, tentoraz na olovrante. Naši študenti zaspievali niekoľko našich nábožných piesní pre bratov monastiera. Vladyka si želal počuť našu štátnu hymnu. Všetci sme vstali a s ozajstným vlasteneckým citom sme zaspievali najprv našu hymnu a potom i sovietsku. Keď som spieval hymny, napadli ma slová žalmistu, ktorými nás privítal na moskovskom nádraží o. prot. Nikolaj Petrov: „Se nyne čto dobro, ili čto krasno; no ježe žiti bratii vkupe..."

Návšteva Pskovo-Pečerského monastiera v nás zanechala najhlbšie dojmy a mala na nás všetkých veľmi dobrý vplyv. Cítili sme, ako sa naše srdcia naplňujú zbožnosťou a súčasne želaním priniesť ešte väčšie obete a ešte viac práce pre sväté pravoslávie.

Po naozaj dojemnej rozlúčke s vladykom Jánom a ostatnými bratmi sme sa vrátili naspäť do Pskova, do hotela, odkiaľ neskoro večer, po opätovnej bohatej večeri a po srdečnej rozlúčke s odprevádzajúcim nás o. archimandritom Augustínom, sme sa dali na ďalšiu cestu smerom k Leningradu.

(pokračovanie).

Prot. Michal Kernaševič

Z kroniky farnosti Ladomírová

(Pokračovanie.)

21. júna 1968 *Preosvietený vladyka Nikolaj zvolal mimoriadnu poradu duchovenstva, na ktorej ho informoval o obsahu vládneho uznesenia zo dňa 13. júna 1968.*

Na tejto porade duchovní sa uzniesli ísť do Prahy a informovať kompetentné orgány o všetkom, čo sa deje na vých. Slovensku.

26. júna *vo večerných hodinách zišlo sa do Prešova mnoho duchovných, ktorí spontánne večerným rýchlikom odcestovali do Prahy.*

27. júna *90 pravoslávnych kňazov z vých. Slovenska najprv navštívilo Metropolitnú radu, kde si obliekli reverendy a takto sa pobrali do chrámu sv. Cyrila a Metoda, kde odspievali „Vičnuju pamjať" zavražděnému biskupovi Gorazdovi a odtiaľ sa pobrali rovno na Ministerstvo kultúry a informácií.*

O 11. hod. sme boli prijatí. Do 14,30 hod sme povedali všetko, čo sme mali na srdci. Hovorilo sa ozaj vecne. Upozorňovali sme na anarchiu, ktorá sa všade vtedy šírila. Ľudia tvrdej pästi robili, čo chceli, nikto však proti nim nijako nezakročoval, a to všetko treba bolo povedať, a povedalo sa, myslím, veľmi dobre.

Asi okolo 15. hod. prijal nás aj náš prezident arm. gen. Ludvík Svoboda, ktorý, i keď bol, aj je stále veľmi zamestnaný, venoval nám predsa tú polhodinku. Rozhovor s ním bol veľmi srdečný. Na konci sa červenou sálou rozľahlo mohutné a harmonické „Mnohaja lit" a my sme pomaly opúšťali túto sálu a s ňou aj Hradčany.

Cieľ tejto návštevy bol iba informatívny. My sme vedeli, že nám v našom ťažkom položení nič nepomôže, ale vedeli sme aj to, že história náš krok bude hodnotiť kladne, lebo náš úmysel bol čistý.

4. júla bola v Prešove porada, *ktorá jednala o osude katedrálneho chrámu.*

5. júla *uniati si vzali za prítomnosti cirkevného tajomníka násilím kľúče od katedrálneho chrámu.*

6. júla, *a bolo to v sobotu, so súhlasom redemptoristu Čverčka Stropkovčan Michal Berežný a Gostič zhodili pravoslávny kríž zo zvonice, ktorá bola vedľa pravoslávneho chrámu v Stropkove zbudovaná pravoslávnymi veriacimi z vlastných prostriedkov, pod vedením tamojšieho správcu farnosti d. o. prot. Petra Cupera.*

7. júla *v katedrálnom chráme v Prešove slúžili uniati.*

10. júla *po prvý raz zasadala Okresná správna komisia pre veci cirkevné v Bardejove, na ktorej bol prítomný aj autor týchto riadkov.*

Správna komisia zasadala.

Dňa 10. júla 1968 *zasadala v zasadačke predsedu ONV v Bardejove okresná komisia Bardejovského okresu pre veci cirkevné, ktorej som sa aj ja zúčastnil. Asi o pol hodiny som sa oneskoril. Len čo som sa posadil, predseda komisie p. Paranič, predseda ONV, hneď ma informoval o tom, čo už bolo riešené. Konštatoval totiž, že nakoľko dvojdňovú lehotu nevyužili pravoslávni veriaci k tomu, aby sa podpismi na MNV v Bardejove prejavili za pravoslávnu cirkev, pravoslávna farnosť v Bardejove padá. Ja som protestoval, a to tým:*

a) dvojdňová lehota nestačí na to, aby sa všetci veriaci mohli takým spôsobom rozhodnúť pre tú, či onú cirkev,

b) nikto mi nezaručí a nedokáže, že gr. kat. stránka nebola o tom spôsobe skôr oboznámená, aby sme

my boli postavení pred hotovú vec,

c) medzi podpísanými gr. kat. môžu byť aj veriaci rím. kat. náboženstva a také riešenie nepovažujem za správne a demokratické.

Navrhoval som preto, aby sa veriaci mohli prejaviť demonštratívne, na bohoslužbách. Niekoľko nedelí nech sa pozoruje účasť na gr. kat. a pravoslávnych bohoslužbách, a tak nech sa potom súdi o tom, ktorá farnosť vypadne, resp. nevypadne, ale sa popri prvej zriadi aj druhá. Na tento spôsob vyjadrenia sa za tú alebo onú cirkev prítomný p. farár Gladyš — zástupca gr. kat. cirkvi, nepristával a protestoval proti tomu spôsobu. Ja som potom požiadal, aby na zasadanie bol predvolaný aj správca pravoslávnej farnosti v Bardejove dp. J. Šutko. Predseda moju požiadavku neakceptoval.

„Vy ste poverený zastupovať pravoslávnu cirkev, a preto p. Šutko tu nemá čo robiť" — *znela jeho odpoveď.*

Napokon však predseda predĺžil lehotu podpisovej akcie, na čo som pristal, a tak teda mali možnosť aj pravoslávni prejaviť sa podpismi nie za dva, ale už za 7 dní, teda do 17. júla. Pritom poznamenal, že ak sa do tohoto dňa nikto nepodpíše za pravoslávnu cirkev, pravoslávna farnosť v Bardejove sa zruší a všetok majetok preberie gr. kat. cirkev. Ak sa ale nazbiera aspoň najmenší počet veriacich pre pravoslávnu cirkev, podľa predsedu to by malo byť aspoň 200 nad 18 rokov, potom osobitná komisia bude riešiť túto vec, aby sa spravodlivo majetok rozdelil.

Po Bardejove riešila sa otázka Cigelky. *Tam vraj došlo pri tej podpisovej akcii k vzájomnej bitke. Za gr. kat. cirkev sa prihlásilo 65 veriacich a 30 Cigáňov prehlásilo, že pójdu za väčšinou, takže s nimi pre gr. kat. by bolo 95 a podľa udania MNV v obci je 215 dospelých osôb. Nakoľko podpismi nebola vyjadrená ani polovica za gr. kat. a ostatní nepovažovali za nutné podpisom sa hlásiť k pravoslávnej cirkvi, predseda uznal za nutné previesť 12. júla tajné hlasovanie.*

Pán Gladyš hneď proti tomu protestoval. *Povedal, že on pre svoju cirkev má určité podpisy, i keď ani nie polovicu, ale má a ostatní vraj môžu byť neveriaci, a preto nepovažovali za nutné dať svoj podpis. Je proti takým ústupkom, aké musí gr. kat. cirkev robiť. Pravoslávni majú svojich kňazov na farnostiach, spáchali na nich násilie, keď ich likvidovali, dnes ich kňazi sú novotnovci a ešte také ústupky...*

Po jeho reči bolo mi udelené slovo. Ja som doslova odpovedal toto: „Nemienim teraz prejavovať svoje vyjadrovacie schopnosti".

Po mojej odpovedi pýtal si slovo vedúci odboru školstva p. Maňko a vyjadril sa za nutnosť tajného hlasovania v Cigelke.

Takto sa skončila otázka Cigelky.

Potom ma informovali o tom, že farnosť Kružľov prešla spontánne na gr. kat. cirkev.

Z Chmeľovej vraj správca farnosti Ondo oznámil, že veriaci sú s ním spokojní, a preto nie je žiadúce, aby sa ňou komisia zaoberala.

Napokon povedal, že bude sa musieť riešiť farnosť Šarišské Čierne a potom tie farnosti, ktoré o to písomne komisiu požiadajú.

Porada sa chýlila ku koncu. Pán Gladyš zasa si vyžiadal slovo, aby si zarečnil o pokoji medzi veriacimi, o kresťanskej láske a o tom, že ju nevidí u nás.

Ja som nemohol mlčať a svoje schopnosti vyjadrovať sa som prejavil až na konci tak, že som položil otázku p. Gladyšovi:

„Pán farár, povedzte mi, prosím, s akou láskou ste odoberali pravoslávny chrám v Stropkove? Povedzte mi aspoň jeden prípad, žeby pravoslávni počas 18-ročnej činnosti na farnostiach, ktoré ste opustili, aspoň jeden jediný kríž zhodili z chrámov, ktoré po vás prebrali, alebo, že by vyhodili sv. ikony z chrámu. Vy ste to dokázali už za 1 mesiac urobiť, ako sa to stalo práve v Stropkove".

Na moje otázky p. Gladyš odpovedal iba mávaním rukami a poznámkou, že sa s nami nedá hovoriť. Samozrejme, predseda považoval za nutné ihneď schôdzu zakončiť.

Text opisujúci priebeh tejto schôdze je doslova opísaný zo správy spísanej z tohoto jednania dňa 15. júla 1968, a odoslanej na kompetentné miesta. (Pokračovanie.)

Zo života prešovskej eparchie

ARCHIJEREJSKE BOHOSLUŽBY

● **Dňa 29. 3. 1970 v nedeľu „krestopoklonú" odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, v katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove sv. archijerejskú liturgiu,** spolu s d. o. prot. dr. A. Mihaľovom, dekanom PBF, a predstaveným katedrály d. o. prot. R. Ferencom, ktorý mal tiež kázeň o sv. kríži a jeho význame pre spásu ľudského rodu. Na konci bohoslužieb prehovoril k mnohopočetným veriacim z Prešova a okolia Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý hovoril o cene sv. kríža pre nás, hriešnych. Zaspievaním piesne **„Krestu Tvojemu"** a poklonami sa skončili bohoslužby 3. nedele sv. Veľkého pôstu.

● **V stredu večer (8. 4. 1970) odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s prešovským duchovenstvom tzv. „Andrejovo stánie".**

● **Dňa 19. 4. t. r. na Kvetnú nedeľu** slúžil Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s prešovským duchovenstvom sv. archijerejskú liturgiu, **pri ktorej posvätil bahniatka.**

● **Na Veľký štvrtok** večer sa konali v katedrálnom chráme v Prešove bohoslužby **k Strastiam Christovým s čítaním 12 evanjelií, na ktorých sa zúčastnil i Preosvietený vladyka Nikolaj,** ktorý prečítal prvé — najdlhšie — sv. evanjelium. **Na Veľký piatok** — v deň ukrižovania Spasiteľovho na Golgote — konala sa v prešovskej katedrále odpoludnia **veľká večerňa s výnosom plášteniec a kladením do hrobu.** Tento obrad vykonal Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý prehovoril nad hrobom Spasiteľovým. Hovoril o veľkých utrpeniach Christových a o Jeho láske k nám. „Za hriechy sveta", ktoré Ho pribili na kríž a položili do hrobu, Christos prelial svoju krv.

PASCHÁLNA NEDEĽA

● Skoro ráno v deň Vzkriesenia Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s duchovenstvom a veriacimi z Prešova a okolia sa opäť stretli v chráme sv. Alexandra Nevského, **kde Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil paschálnu utreňu a posvätil paschy.** Slávnostnú sv. liturgiu za spoluslúženia štyroch duchovných **v preplnenom chráme odslúžil tiež Preosvietený vladyka Nikolaj. Slávnostnú kázeň predniesol o. predstavený chrámu prot. R. Ferenc. Preosv. vladyka prehovoril k veriacim a blahoželal im k tomuto „sviatku sviatkov", blahoželal tým, ktorí sa tu zišli takmer z celého východného Slovenska.** Želal im mier Pánov, spokojné prežitie sv. Paschy a vyzval ich, aby vo svojich modlitbách prosili Všemohúceho Christa, ktorý vstal z mŕtvych, **aby daroval svojej pravoslávnej cirkvi mier a pokoj, aby daroval vieru tým, ktorí o to prosia.** Nakoniec povedal, že keď Christos Spasiteľ sveta vedel svojou veľkou láskou odpúšťať všetkým, bol milosrdný a zvíťazil nad smrťou, vtedy i my tými istými prostriedkami môžeme zvíťaziť nad našimi neprajníkmi.

Zo života michalovskej eparchie

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

● **V deň sviatku Voskresenija Christovho v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach** za účasti veľkého počtu veriacich z Michaloviec a celého okolia konali sa slávnostné bohoslužby. **Archijerejskú sv. liturgiu vykonal Preosvietený vladyka CYRIL, biskup michalovský, za asistencie d. o. mitr. prot. Jozefa Iljuka,** okresného arcidekana michalovského arcidekanátu, **d. o. Štefana Horkaja,** predstaveného katedrálneho chrámu, d. o. diakona Emila Sičáka a bohoslovcov **Jána Gliganiča a Jána Hatráka.** Slávnostnú kázeň predniesol o. Štefan Horkaj. Po ukončení sv. liturgie Preosvietený vladyka Cyril vykonal posviacku pásch, predniesol príležitostný veľkonočný pozdrav a udelil veriacim svoje arcipastierske požehnanie.

PREPUSTENIE

● D. o. tit. arcidekan **Jozef Petranin,** správca pravoslávnej farnosti v Strážskom, okres Michalovce, **na vlastnú žiadosť bol s platnosťou od 1. apríla 1970 prepustený zo služieb michalovskej eparchie, nakoľko odchádza do služieb ruskej pravoslávnej cirkvi do USA.**
Eparchiálna rada pravoslávnej cirkvi v Michalovciach pri tejto príležitosti vyjadruje d. o. arcidekanovi Jozefovi Petraninovi úprimnú vďaku za jeho obetavú prácu vykonanú v prospech rozkvetu sv. Pravoslávia a praje mu veľa úspechov na novom pracovisku.

PRELOŽENIE

● **d. o. dekan Jozef Nadzam,** správca pravoslávnej farnosti v Podhorodi, bol s platnosťou od 1. apríla 1970 preložený **za správcu pravoslávnej farnosti v Strážskom, okres Michalovce.**

USTANOVENIE

● **d. o. Ladislav Fedor,** pravoslávny novokňaz, bol s platnosťou od 1. apríla 1970 **ustanovený za správcu pravoslávnej farnosti v Podhorodi, okres Michalovce.**

PRACOVNÁ PORADA

● **Dňa 18. marca 1970** v zasadacej sieni Úradu eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Michalovciach konala sa **riadna pracovná porada pravoslávneho duchovenstva michalovskej eparchie.**
Po prejednaní aktuálnych záležitostí týkajúcich sa pravoslávnej cirkvi, zhromaždení vypracovali žiadosť nadriadeným kompetentným orgánom o doriešenie existenčných záležitostí pravoslávnej cirkvi.

Zo života našich farností

ÚBREŽ. S hlbokým zármutkom oznamujeme, že dňa 9. marca t. r. **neznámi páchatelia v noci zneuctili pravoslávny kríž v obci Hnojné.** Ukrižovaného Ísusa Christa strhli z kríža a hodili na zem. Na veci je bolestné i to, že v období dvoch rokov je to už druhý prípad vandalstva, ktoré si ničím nezadá s činmi neofašistov, ktorí zneucťujú židovské cintoríny a iné pamätníky. Keď sa pred dvomi rokmi podobný čin stal vo Fekišovciach a páchatelia známi boli, kompetentné úrady aj tak z činu nevyvodili dôsledky. Azda preto sa vandalizmus opakuje. Občania obce Hnojné a okolia sa právom pýtajú, kto viedol vandalom ruku **a či by vari nebolo dosť prenasledovania pravoslávnych na východnom Slovensku.** Veriaci si pohodeného Christa opäť dali na pôvodné miesto a dúfajú, že rôznym „dobrým veriacim" nebude na kríži prekážať!

OBNOVENIE ČINNOSTI PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V SEČOVCIACH

Eparchiálna rada pravoslávnej cirkvi v Michalovciach obdržala dňa 20. februára 1970 žiadosť podpísanú pravoslávnymi veriacimi mesta Sečovce, v ktorej prehlasujú, že sa považujú za pravoslávnych kresťanov, prosia Eparchiálnu radu v Michalovciach, aby podnikla potrebné opatrenia, aby v Sečovciach bola ponechaná systemizácia pravoslávnej farnosti *a aby tiež bol ustanovený na farnosť pravoslávny duchovný. Pravoslávni veriaci mesta Sečoviec svoje rozhodnutie odôvodnili, že v 1968 roku, v období tak zv. „socializmu s ľudskou tvárou" pravoslávna cirkev v Sečovciach bola úplne potlačená, avšak teraz, keď ľud opäť prevzal vládu do svojich rúk a keď sú predpoklady, že budú zabezpečené základné ľudské práva všetkým občanom našej vlasti, aj pravoslávni veriaci mesta Sečoviec rozhodli sa obnoviť činnosť pravoslávnej cirkevnej obce v Sečovciach. Nakoľko miestnu modlitebňu v Sečovciach, v ktorej sa vykonávali pravoslávne bohoslužby v 1968 roku násilne prevzali gréckokatolíci, preto do rozhodnutia kompetentných orgánov o uzavretí dohody na dvojstranné spoločné užívanie chrámu, pravoslávni veriaci v záujme pokoja rozhodli sa, že dočasne svoje bohoslužby budú konať v miestnosti obytného domu pravoslávnej veriacej Anny Kochanovej v Sečovciach, Ruskovská ulica č. d. 1058.*

Nábožné pravoslávne veriace ženy mesta Sečoviec po vzoru sv. žien myronosíc s veľkou láskou pustili sa do vznešenej požehnanej apoštolskej práce pri obnovení činnosti pravoslávnej cirkevnej obce v Sečovciach. V svojej práci stretávali sa s veľkými ťažkosťami.

Aj napriek tomu, že neprajníci chodili z domu do domu a agitovali, aby sa veriaci nezúčastnili na pravoslávnych bohoslužbách v zriadenej pravoslávnej domovej modlitebni v Sečovciach, v nedeľu dňa 8. marca 1970 predsa pravoslávni veriaci zostali vernými a dostavili sa aj napriek všetkým prekážkam na bohoslužby do modlitebne.

Po posviacke modlitebne, utreňu a sv. liturgiu vykonal d. o. prot. Mikuláš Ščerbej, riaditeľ ER, za asistencie d. o. Jána Holoniča, dekana zo Šamudoviec a o. Petra Semanca, dekana z Michaloviec. *Národný cirkevný spev riadil miestny kantor Porchynčak.*

Príležitostnú kázeň predniesol na tému prečítaného Evanjelia d. o. dekan Peter Semanco, ktorý porovnal pokušenia, ktoré znášali prví kresťania s pokušeniami a ťažkosťami, ktoré prežívajú pravoslávni kresťania v súčasnej dobe.

Po pričastnu d. o. dekan Ján Holonič hovoril o potrebe prejavovania dobrých skutkov pre naše spasenie.

Pred ukončením sv. bohoslužieb o. prot. Mikuláš Ščerbej, riaditeľ ER, pochválil pravoslávnych veriacich mesta Sečoviec za ich lásku a oddanosť k pradedovskej cyrilometodejskej pravoslávnej viere Christovej v vyzval ich, aby svedomito plnili zverené im Pánom Bohom náboženské a občianske povinnosti. Bohoslužby boli ukončené zaspievaním mnohoľitstvija a udelením Božieho požehnania. (M. Š.)

Rôzne

List z Jeruzalema sme dostali do našej redakcie. Citujeme z neho:

„V roku 1967, od 23.–26. mája, tu bola ozajstná vojna. V tých dňoch medzi dvoma bojujúcimi stranami došlo k bitkám priamo v meste Jeruzaleme. Bola ostreľovaná Getsemanská záhrada a Olivetská hora. Armády sa dostali až na monastiersky dvor, strieľalo sa i tu. Guľky dopadali do našich kelií. Keď sa boj začal, videli sme, že nám všetkým hrozí smrteľné nebezpečenstvo. Všetci sme sa vyspovedali a 24. a 25. mája (st. št.) sme prijali sv. Telo a Krv Isusa Christa. Bohoslužby sa neprestávali konať s predošlou pravidelnosťou. Z milosti Božej všetky veľké svätyne, ako je chrám Hrobu Božieho, chrám Zosnutia Božej Matky, náš Getsemanský chrám ani Olivetský chrám neboli poškodené vojnou. Škody utrpeli naše budovy Getsemanské, Betánska škola a Olivetský monastier. Na Olivetskej hore bola zabitá monaška Eulália. Teraz je v Jeruzaleme i v Betleheme kľud, nebojuje sa. Bohužiaľ, niet mieru; na hranici pozdĺž sv. rieky Jordán vznikajú často prestrelky. Ako sa všetko skončí, nie je známe. Dňa 25. októbra m. r. (st. št.) neočakávane zomrela všetkými milovaná Getsemanská igumenia Mária. Je to veľká strata pre nás, Rusov, ktorí žijeme vo sv. meste Jeruzaleme. Nebohá igumenia Mária v Getsemánii vybudovala ruský ženský príbytok a v Betánii založila školu, v ktorej sa každoročne učí 70–80 arabských dievčat. Tridsaťpäť rokov igumenia Mária viedla Getsemanský ženský monastier a Betánsku školu ... S bratskou láskou v Christu igumen Štefan“.

Chceli sme Vás, drahí čitatelia, oboznámiť s týmto alarmujúcim listom z rozdeleného sv. mesta, aby ste aj vy spoznali, ako tam žijú naši pravoslávni bratia.

Bejrút. *Otec George Khodre bol zvolený za metropolitu Hory Libanon v pravoslávnom antiochijskom patriarcháte. Nový metropolita bol gen. sekretárom pravoslávneho mládežníckeho hnutia Libanonu a reprezentoval svojho patriarchu na 4. valnom zhromaždení SRC v Uppsale.*

———

Brooklyn. *31 katolíckych kňazov žiada slobodu, aby sa mohli oženiť. Vo vyhlásení sa hovorí, že celibát, ktorý prijali a dodržiavajú, by sa mal stať predmetom reformy.*

———

Moskva. *Dňa 4. februára t. r. uplynulo 25 rokov od voľby metropolitu Alexija za patriarchu moskovského a celej Rusi. Toho dňa sa konali v patriaršej katedrále slávnostné bohoslužby za účasti 7 biskupov, veľkého počtu duchovenstva a veriacich.*

———

Moskva. *Moskovský patriarchát ruskej pravoslávnej cirkvi poslal 1 milión gréckych drachiem, stavebný materiál a technickú pomoc na opravu Pantelejmonského monastiera na sv. hore Athos v Grécku, ktorý bol pred niekoľkými mesiacmi veľmi poškodený požiarom. Ruská pravoslávna cirkev sa usiluje o získanie povolenia pre ďalších svojich monachov, aby mohli pôsobiť na Athose.*

Dary na našu tlač

Ďalšími štedrými darcami sú tieto farské úrady a jednotlivci:

Pravoslávny farský úrad Svidník 100.–, Pravoslávny farský úrad Medzilaborce 100.–, Pravoslávny farský úrad Čukalovce 50.–, Pravoslávna cirkevná obec Parihuzovce 50.–, Pravoslávny farský úrad Bajerovce 200.–, veriaci z pravoslávnej farnosti Čabiny 200.–, pravoslávni veriaci z Medzilaboriec 400.–, vd. M. Mardzinová, Stankovce okr. Trebišov, 110.–, Pravoslávny farský úrad Vyšný Mirošov 100.–, Zuzana Chamilová, Kyjov, 50.–, Mária Čižmárová, Petrikovce, 50.–, Pravoslávny farský úrad Prešov 30.–, pravoslávni veriaci z Košíc 95.–, Št. Feduš, Hajtovka, 50.–, Pravoslávny farský úrad Stakčín 100.–, Pravoslávny farský úrad Bardejov 100.–, Ján Svaljavčík, Košice, 50.– Kčs. Bohuznáma osoba, Klenov okr. Prešov 25 Kčs, a Mojzešová Helena, Maťažka 50.– Kčs. Pán Boh zaplať za významnú pomoc našej tlači! Ďalších darcov budeme uverejňovať postupne.

PETRA, cirkevný obchod v Prešove, oznamuje, že má na sklade modlitebník Chlib duši, *ktorého cena je Kčs 22.– Prijímame i písomné objednávky. Na sklade máme tiež nové skriptá, ktoré práve vyšli z tlače,* a to Patrológiu, *ktorej autorom je doc. Št. Pružinský. Cena Kčs 41,–.*

Posmrtná spomienka

Dňa 8. 2. 1970 tíško v Pánu zosnul brat GREGOR SLIVKA z Driečnej, okr. Svidník, vo veku 67 rokov. **Nebohý bol vzorným manželom a otcom troch synov, z ktorých jedného dal vychovať za pravoslávneho farára.** Postoj nebohého voči pravoslávnej cirkvi sa zrkadlí i v postoji jeho syna – správcu farnosti Pstrina, ktorý i za sťažených podmienok zostal verný pravoslávnej cirkvi.

Pravoslávna cirkev stráca v nebohom bratovi Gregorovi, dobrého veriaceho. **Pohrebné obrady vykonali dňa 10. 2. t. r. prot. Ján Lipták, d. o. V. Prokopovič a d. o. J. Ignác,** miestny duchovný.

Dňa 24. II. odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi brat MICHAL SUVÁK zo Pstriny, vo veku 61 rokov. **Ako pravoslávny kurátor mal veľký podiel na tom, že v našej obci sa zriadila nová farská budova.** Pomáhal aspoň dobrou radou, keď už mu ťažká nemoc ináč nedovolila. Strácame v ňom dobrého kurátora. Jeho pamiatka je stále medzi nami. **Pohreb vykonali 26. 2. t. r. prot. J. Lipták, d. o. M. Chruštič a d. o. J. Ignác.**

Vičnaja im pamjať i blaženyj pokoj!